

7

Lastenverzwaringen

Aan de orde is het **dertigledendebat** over **lastenverzwaringen**.

De heer **Koolmees** (D66):

Voorzitter. De 18 mld. lijkt wel een totempaal. Alles is hieraan ondergeschikt. De VVD heeft de koopzondag, de persoonsgebonden budgetten, de godslastering en de echte hervormingen voor deze 18 mld. ingeleverd. Ironisch genoeg bezuinigt het kabinet echter helemaal geen 18 mld. Het is hooguit de helft. Voor de rest worden de lasten verzwaaard, terwijl de VVD-verkiezingsposter toch was: Een kleinere overheid betekent minder belastingen.

Hoogleraar Bas Jacobs maakte in februari in Het Financieel Dagblad de financiële claims van het kabinet met de grond gelijk: er wordt geen 18 mld. bezuinigd, de lasten stijgen fors en het kabinet legt een ongedekte cheque bij toekomstige generaties neer. Het Centraal Planbureau, onze onafhankelijke rekenmeester, bevestigt dit en zegt: het pakket uit het financieel kader van het regeerakkoord bestaat uit ex ante 8,75 mld. netto bezuinigingen en 6,25 mld. netto lastenverzwaringen. Dit zijn harde aantijgingen, maar ze kloppen wel.

Het kabinet maakt goede sier met daadkrachtige woorden, maar durft niet eerlijk te zijn over de werkelijkheid. Premier Rutte gaf toe dat de lasten stijgen, maar hij kwam niet verder dan 1,5 mld. Dat is slechts het topje van de lastenijsberg. De stijging van de zorgpremies is de belangrijkste lastenverzwaring. In de financiële bijlage van het regeerakkoord staat: doorwerking terugdraaien eigen risico ZVW-premie + 3,6 mld., maar de minister van Financiën is, bizar genoeg, vergeten om dit bedrag mee te rekenen. Iets vergelijkbaars gebeurt met de lasten op pensioenen. Ik vraag dan ook aan de minister of dit doelbewust is of dat het kabinet voor Grieks statistisch bureau speelt. Graag krijg ik hierop een reactie.

Waarom is dit zo belangrijk? De lasten stijgen vooral door de sterke stijging van de zorguitgaven. Dit merken we allemaal in onze portemonnee. De zorgpremies stijgen gemiddeld van € 1100 per jaar in dit jaar naar € 1400 per jaar in 2015. Eerlijk is eerlijk, ook D66 had een stijging van de zorgpremies, met niet zo veel als het kabinet, maar toch. D66 had net als de VVD en het CDA wel maatregelen in haar verkiezingsprogramma om de stijgende kosten aan te pakken. Minister Schippers kondigde vanmorgen aan, iets te willen doen aan de oplopende kosten in de zorg, waarvoor hulde. Daarvoor vraagt zij wel eerst een SER-advies aan. Dat duurt weer jaren, kostbare tijd die we niet kunnen verliezen. Het kabinet moet dan ook zijn verantwoordelijkheid nemen, al had het dit al bij het regeerakkoord moeten oppakken. Echter, onder druk van de PVV zijn noodzakelijke hervormingen op de arbeidsmarkt, op de woningmarkt, maar ook in de gezondheidszorg op de lange baan geschoven. Daarom lopen de zorguitgaven en de lasten sterk op en is er geen geld voor noodzakelijke investeringen in onze economie. In plaats van te investeren in kennis, onderwijs en innovatie bezuinigt het kabinet juist hierop.

Oplossen van een probleem kan pas na erkenning ervan. Daar wil ik vandaag een begin mee maken. Daarom

heb ik slechts één vraag aan de minister van Financiën. Wil hij eerlijk toegeven dat de lasten de komende jaren met meer stijgen dan met 1,5 mld.?

De heer **Harbers** (VVD):

Voorzitter. Daar staan we dan voor een spoeddebat na vijf maanden van oplopende discussie over de cijfers. Wat mij betreft, was dit debat niet nodig, zeker niet na het debat over de Startnota dat we in december hebben gevoerd. Misschien is dit debat wel nodig na de hutsplot die de vertegenwoordiger van D66 zojuist van de cijfers uit die Startnota maakte. De feiten zijn volledig bekend, maar ik dank de minister dat hij ze in zijn brief nog eens voor ons op een rij heeft gezet. Wij lezen heel duidelijk: dit kabinet grijpt in, dit kabinet grijpt in de uit de hand lopende overheidsfinanciën in. Dit kabinet doet een ingreep van 18 mld. aan ombuigingen ten opzichte van het basispad. Dat weet de heer Koolmees ook. Die 18 mld., waarvan de heer Koolmees een hoofdpunt maakt, zijn geen doel op zich, maar dit terzijde. Gezonde overheidsfinanciën zijn het doel. Wij volgen gewoon de aanbeveling van de Studiegroep Begrotingsruimte die zegt: doe deze kabinetsperiode 18 mld. Grijp voor 18 mld. in je geplande overheidsuitgaven in. Precies dat gebeurt. Daarbij ken ik twee getallen waaruit dat bedrag bestaat: 16,5 mld. aan bezuinigingen en 1,5 mld. aan lastenverzwaring. Daarover is het kabinet vanaf zijn aantreden op 14 oktober eerlijk geweest. De hoogte van dat bedrag wordt bevestigd door alle genommerde instanties. Ik noem het Centraal Planbureau en de Algemene Rekenkamer. Ook de Nederlandsche Bank heeft deze week in de economische raming dit bedrag genoemd.

De heer **Koolmees** (D66):

De heer Harbers zegt dat het CPB dit bedrag bevestigt. Ik heb hier de Analyse economische effecten financieel kader van het Centraal Planbureau voor mij. Dat is opgesteld na het sluiten van het regeerakkoord. Op pagina 6 daarvan staat: "Het pakket uit het financieel kader bestaat volgens de CPB-analyse uit ex-ante 8,75 mld. netto bezuinigingen en 6,25 mld. netto lastenverzwaringen." Hoe reageert de heer Harbers daarop?

De heer **Harbers** (VVD):

Ik reageer daarop op precies dezelfde manier als de minister doet in zijn brief. Daarin gaat hij exact in op het verschil tussen de doorrekening van het kabinet en de doorrekening van het Centraal Planbureau. Voor mij is die verklaring meer dan afdoende. De heer Koolmees verwijt het kabinet dat het daarover niet eerlijk is en dat het dat niet eerlijk op papier zet. De allerbelangrijkste conclusie is dat het wel eerlijk op papier staat. In de doorrekening van het regeerakkoord staat dat zelfs in de allereerste zin.

De heer **Koolmees** (D66):

Ik hoorde de heer Harbers zojuist zeggen dat de cijfers over 8,75 mld. bezuinigingen en 6,25 mld. lastenverzwaringen niet kloppen. Hij zegt dat het gaat om 16,5 mld. bezuinigingen en om lastenverzwaringen ter waarde van 1,5 mld. Maar nu geeft de heer Harbers mij eigenlijk gelijk.

De heer **Harbers** (VVD):

Nee, ik geef de heer Koolmees geen gelijk. In de doorrekening van het CPB, die gelijk met het regeerakkoord is ge-

Harbers

publiceerd, staat exact waaruit de 18 mld. is opgebouwd. Die is opgebouwd uit 3,2 mld. die voortvloeien uit maatregelen van het vorige kabinet en 14,8 mld. die voortvloeien uit maatregelen van het huidige kabinet. Dat is bij elkaar 18 mld. Daarvan zijn 16,5 mld. bezuinigingen en ombuigingen op het basispad en 1,5 mld. lastenverzwaringen.

De heer **Koolmees** (D66):

Ik concludeer dat de VVD-fractie het Centraal Planbureau niet meer serieus neemt. Dat vind ik zorgelijk.

De heer **Harbers** (VVD):

En dat zegt de heer Koolmees die zojuist het Centraal Planbureau volgens mij omschreef als Grieks bureau voor de statistiek. Dus wie neemt hier nu het Centraal Planbureau niet serieus?

De heer **Koolmees** (D66):

Ik heb niet het Centraal Planbureau als Grieks bureau neergezet, maar het kabinet.

De heer **Harbers** (VVD):

Nou ja. Volgens mij zijn wij het er in ieder geval over eens dat het kabinet geen Grieks beleid voert. Bovendien vraag ik mij werkelijk af waarover de heer Koolmees zich druk maakt. Laat ik de cijfers uit zijn verkiezingsprogramma er eens bij nemen. Daarmee komt hij lang niet aan 18 mld. bezuinigingen. Bovendien vloeit uit zijn plannen een wel heel fors pakket lastenverzwaringen voort, namelijk ter waarde van ongeveer 10 mld.

De heer **Plasterk** (PvdA):

Als een student door de Halbe-heffing meer collegegeld moet gaan betalen, spreken wij dan volgens de heer Harbers over een lastenverzwaring of over een bezuiniging?

De heer **Harbers** (VVD):

Een student kan voorkomen dat hem een heffing voor langstudeerders wordt opgelegd. Hij moet ervoor zorgen dat hij op tijd afstudeert. Als hij dat niet doet, zal hij de kosten moeten betalen die zijn studie anders de samenleving zou kosten. Hij kan die studie ook gratis volgen als hij zich ervoor inspant. De student die daarvoor niet zorgt, zal inderdaad meer geld kwijt zijn. Hij kan dat echter voorkomen.

De heer **Plasterk** (PvdA):

Het is logisch dat de heer Harbers zo veel woorden nodig heeft voor het beantwoorden van mijn vraag. Het antwoord is immers uiteraard, dat de Halbe-heffing voor de student leidt tot een lastenverzwaring. In de boeken staat de heffing echter als een bezuiniging opgenomen. Op die manier kun je inderdaad heel stoer doen. Op die manier kun je inderdaad voor de verkiezingen zeggen dat je 18 mld. gaat bezuinigen. De VVD zei dat de andere partijen sneeuwschuivers waren en dat alleen zij echt de problemen zou oplossen. Er moest in de bureaucratie worden gekapt, er moesten bestuurslagen verdwijnen enzovoorts. Na de verkiezingen heeft men de lasten echter gewoon over de schutting gegooid. Mensen moeten meer betalen voor hun kinderopvang, voor hun studie en voor de premies. Van deze retoriek van snijden in de overheid blijft niets over, omdat de lasten over de schutting worden gegooid bij gewone mensen. Zij moeten het betalen. Is de heer Harbers dat met mij eens?

De heer **Harbers** (VVD):

De heer Plasterk stelt de eenvoudige vraag of ik het met hem eens ben. Dat is niet het geval. In het verkiezingsprogramma van de VVD stonden tal van maatregelen die op individueel niveau best zwaarder kunnen uitpakken. Laat ik bij het voorbeeld blijven van de student die de heer Plasterk zojuist noemde. Wij zijn daarover tijdens de verkiezingscampagne eerlijk geweest. Voor die student hadden wij, evenals de heer Plasterk, een sociaal leenstelsel in gedachten. Dat zullen veel studenten als een dreigende lastenverzwaring hebben ervaren. Er is voor een andere maatregel gekozen. Wij zijn daar volstrekt eerlijk over geweest. Dat heeft niets met retoriek te maken. Sterker nog, zie maar eens verkiezingen te winnen als je dit soort maatregelen in petto hebt en als je dat in de verkiezingscampagne gewoon vertelt.

De heer **Plasterk** (PvdA):

Ik concludeer dat de VVD, overigens met één zetel verschil, de verkiezingen gewonnen heeft. Zij heeft dit gedaan door retoriek en door voortdurend te suggereren dat er voor miljarden bezuinigd zou worden, dat dingen efficiënter zouden worden gemaakt en dat er een kleinere overheid zou worden gecreëerd. Ik noemde net een paar voorbeelden en zal nog wel een paar voorbeelden noemen waarvoor de gewone mensen het gelag betalen.

De heer **Harbers** (VVD):

Ik denk dat de heer Plasterk dit in zijn eigen tijd moet doen. Ik geloof in de kleine overheid en in de maatregelen die dit kabinet daarvoor gaat nemen. Ik denk ook dat het hoogstnoodzakelijk is dat de kleine overheid er in deze periode komt. Mensen moeten niet denken dat zij afhankelijk moeten zijn van de overheid.

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

Het adagium van de kleine overheid kennen wij wel als neoliberaal standpunt. Maar wat is het netto-effect ervan? Door middel van een autobrief wordt duidelijk dat rijke mensen met een benzineslurper cadeautjes krijgen als de filebelasting. Ondertussen worden de kosten neergelegd bij die mensen die bescherming nodig hebben, ook van de VVD en soms zelfs van de overheid.

De heer **Harbers** (VVD):

Wij liberalen staan pal voor alle mensen die bescherming nodig hebben, maar zeggen tegen mensen die best zonder de bescherming van de overheid kunnen dat zij iets vaker het heft in handen zouden moeten nemen. Over de autobrief komen wij over twee weken wel te spreken. Het effect van de kleinere overheid betekent uiteindelijk ook dat we een overheid krijgen die teert op gezondere overheidsfinanciën en niet eeuwig en altijd een beroep doet op het geld van mensen in het land.

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

Dan hebben we een persoonsgebonden budget, waarvoor mensen het heft in eigen handen krijgen om hun eigen zorg goed en naar eigen wensen in te vullen, een volkomen liberaal standpunt dat premier Rutte nadrukkelijk heeft verdedigd als én liberaal én zorgzaam voor mensen, en dan verdwijnt het zomaar. Wat blijft er over van het standpunt van de VVD bij dit soort dingen en bij uw beoog? Dat klopt voor mij niet. Sorry.

Harbers

De heer **Harbers** (VVD):

Ik denk dat de heer Braakhuis hier een week geleden niet was. De VVD staat pal voor de mensen die het persoonsgebonden budget het hardst nodig hebben, de mensen die levenslange en levensbrede zorg nodig hebben. Daarom kiezen wij voor een oplossing waarbij dat tot in lengte van jaren betaalbaar blijft.

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

Maar blijkbaar krijgen mensen daarbij niet het heft in eigen hand, waar het de VVD om ging. Het wordt weer zorg in natura, waarbij mensen weer afhankelijk zijn van die kleinere overheid die de VVD voorstaat.

De heer **Harbers** (VVD):

Dit vraagt om een slotopmerking. De heer Braakhuis haalt dingen door elkaar. Voor mensen met levenslange en levensbrede zorg is het persoonsgebonden budget gewoon beschikbaar. De zorg in natura geldt voor een aantal andere groepen mensen. Ik denk dat de heer Braakhuis het debat hierover nog maar eens moet terugkijken. Wij staan pal voor de mensen die het persoonsgebonden budget het hardste nodig hebben.

Over de cijfers is wat de VVD-fractie betreft geen enkel misverstand of misinterpretatie mogelijk. Nu we hier toch staan en dit spoeddebat voeren om nog maar eens te vertellen hoe duidelijk alles is, richt ik twee verzoeken tot de minister. Het lijkt mij in de eerste plaats de taak van de minister om zich strikt aan de financiële afspraken te houden. Nederland staat er in financieel opzicht veel beter voor dan veel andere landen in Europa. Dat moeten we zo houden, maar ook wij zijn er nog niet. De bezuiniging van 18 mld. helpt ons om weer in een gezonde financiële uitgangspositie te komen. Nu we hier toch staan, vraag ik de minister om er in de komende vijf jaar met klem op te letten dat alle zorgen die in de begroting zitten, afdoende opgelost worden. Een van deze zorgen betreft de oplopende zorguitgaven. Daarover ging het vandaag de hele middag in de Kamer. Onze collectieve zorg zou het volgens mij moeten zijn dat wij ervoor zorgen dat wij met gezonde overheidsfinanciën aan het einde van deze kabinetsperiode komen. Ik vermoed dat wij daarover verder zullen komen te spreken over twee weken, bij de bespreking van de Voorjaarsnota.

De **voorzitter**:

Ik sta de heer Koolmees toe dat hij een korte vraag stelt, maar daarna wil ik graag afspraken maken over het interrumperen. Er staan nog twee debatten op de agenda en als wij doorgaan in dit tempo van interrumperen wordt het een probleem.

De heer **Koolmees** (D66):

De heer Harbers zegt terecht dat we maatregelen moeten nemen in de gezondheidszorg. Daar ben ik het helemaal mee eens. In het verkiezingsprogramma van de VVD maar ook in dat van het CDA staan allerlei maatregelen die genomen zouden moeten worden in de gezondheidszorg om te voorkomen dat solidariteit op de lange termijn onder druk komt te staan. Daar ben ik het heel erg mee eens.

De **voorzitter**:

Wat is uw vraag?

De heer **Koolmees** (D66):

De heer Harbers heeft dit allemaal weggeven aan de PVV bij de onderhandelingen. Hoe is het een met het ander te rijmen?

De **voorzitter**:

Graag een kort antwoord, mijnheer Harbers.

De heer **Harbers** (VVD):

Dit is gewoon te rijmen. Als de heer Koolmees van dit debat in zijn slotvraag een debat over eerlijkheid maakt, als de heer Koolmees de heer Jacobs aanhaalt, die zegt: dit houdt het kabinet buiten de boeken, dan is mijn antwoord gewoon: nee, hier zijn wij van meet af aan eerlijk geweest. Wij hebben een regeerakkoord gesloten waarin we een aantal maatregelen wel hebben genomen en een aantal niet. Wij zijn eerlijk geweest over het feit dat we het eigen risico in de zorg, dat anders opgelopen zou zijn tot € 750 per jaar, hebben teruggebracht. Dit is een maatregel die de VVD overigens ook zelf voor haar rekening neemt. Precies dat is al sinds de dag van aantreden van dit kabinet op 14 oktober gewoon op papier gezet. Er staat overigens ook extra zorg tegenover.

De heer **Plasterk** (PvdA):

Voorzitter. Voor de verkiezingen was Mark Rutte heel duidelijk: de overheid moest kleiner worden en was geen geluksmachine; er moest worden afgeslankt, de bureaucratie moest verdwijnen en er moesten bestuurslagen tussenuit. Daar is allemaal heel weinig van terechtgekomen. Ik heb geen bestuurslaag zien verdwijnen; alles zit er nog precies zo, van waterschappen tot provincies.

Het is duidelijk waar de lasten uiteindelijk wél terecht zijn gekomen. Als je meer premies moet gaan betalen voor je zorg en daardoor minder te besteden over hebt, is dat dan een lastenverzwaring of niet? Als je als student meer collegegeld moet gaan betalen, als je ziet dat de tramlijn die je altijd gebruikt zal worden opgeheven waardoor je duurder vervoer moet gaan gebruiken, zijn dat dan lastenverzwaringen? Volgens de regering niet. Als de griffierechten verdubbelen, als de kinderopvang duurder wordt, als je als leraar of politieagent op de nullijn wordt gezet en daardoor minder te besteden hebt, is dat allemaal naar de letter, volgens dit kabinet, geen lastenverzwaring.

Ik wil niet in boekhoudkundige discussies terechtkomen, want tot op zekere hoogte is het maar net welk etiket je erop plakt. Ik ken de systematiek van de boekhouding van een ministerie, en het klopt inderdaad: wanneer het collegegeld omhoog gaat, geldt dat als het verlagen van de subsidies op het onderwijs. Wanneer leraren op de nullijn worden gezet, verlaagt het departement van OCW zijn uitgaven. Wanneer politieagenten op de nullijn worden gezet, verlaagt het ministerie van BZK zijn uitgaven. De tramlijn die verdwijnt is een bezuiniging op het Gemeentefonds. Voor de mensen echter, is het natuurlijk wel degelijk een lastenverzwaring. Is de minister het ermee eens dat het voor de mensen zo uitpakt?

Tot op zekere hoogte zou het me niet zo veel kunnen schelen of je het nu zus of zo definieert, als tenminste de lastenverzwaring vervolgens eerlijk uitpakte. Dat is echter niet het geval. Juist omdat we er een ander etiket op plakken, wordt er onvoldoende gekeken naar wie uiteindelijk de lastenverzwaring ondergaat. Er gebeurt niets aan

Plasterk

de hypotheekrenteaftrek, zelf niet voor de rijkste mensen in de duurste villa's. De uitstekende maatregel genomen door staatssecretaris De Jager in het vorige kabinet om te stoppen met de indexerings van de villabelasting, zodat die niet meer geldt voor de duurste villa's – hij motiveerde dit door te zeggen dat op die manier ook de hogere inkomens bijdragen aan het oplossen van de crisis – is teruggedraaid. Ook moet er afgebleven worden van de inkomens van medisch specialisten.

Welke lasten gaan dus wel omhoog? Die van de mensen in de WSW, van jonggehandicapten en van mensen met een persoonsgebonden budget. Het afschaffen van de overdraagbare algemene heffingskorting in de bijstand betekent gewoon het verlagen van het sociaal minimum. Dat zijn de lasten die worden verhoogd en dat is niet eerlijk. Ik vraag de minister van Financiën of hij mij kan toezeggen dat voor het restant van deze kabinetsperiode de inkomensverdeling niet nog schever zal worden dan zij nu al is.

□

De heer **Tony van Dijck** (PVV):
Voorzitter. Dit spoeddebat is het feestje van de heer Koolmees. Dat wil zelfs de PVV niet bederven. De heer Koolmees heeft moeite met de lastenverzwaringen van dit kabinet en met het feit dat men daar niet eerlijk over zou zijn. Tijdens het vragenuur heeft de heer Pechtold een paar maanden geleden minister-president Rutte aan de tand gevoeld. Kennelijk waren de antwoorden niet bevredigend, of waren het niet de antwoorden die de D66-fractie graag wilde horen.

Laat ik beginnen met nog een keer uit te leggen voor welke opdracht wij staan. Er moet 18 mld. bezuinigd worden. De staatsschuld is opgelopen tot bijna 400 mld., dat is € 22.000 per inwoner. Hierover betalen wij heel veel rente: 11,3 mld. Dat is zondegeld, om met de woorden van de minister te spreken. Van dat geld zouden wij zo veel leuke dingen kunnen doen, zoals lastenverlaging. Helaas, zo ver is het nog niet. Zolang we het begrotingstekort laten oplopen, loopt de staatsschuld verder op. Dit jaar is het tekort naar alle waarschijnlijkheid 22 mld. Dit kabinet, met steun van de PVV, wil dit tekort zo snel mogelijk terugdringen om zo de toenemende staatsschuld een halt toe te roepen.

Wij hebben na lang onderhandelen een pakket gefabriceerd van ombuigingen en lastenverzwaringen en wij zijn uitgekomen op 18 mld. Tijdens deze zoektocht naar dit bedrag hebben wij ervoor gekozen om zo veel mogelijk te snijden in de overheidsuitgaven. Het was zo gemakkelijk geweest om de belastingen te verhogen of om de hypotheekrenteaftrek af te schaffen. Dan had je zo 12 mld. getoucheerd. Daarvoor hebben wij niet gekozen, wij hebben ervoor gekozen om het overtollige vet van de overheidsuitgaven zo veel mogelijk te reduceren.

In de ogen van de PVV is dit gelukt. Wij zijn uitgegaan van het basispad. In de formulering van het CPB is het basispad de kapstok waaraan het effect van alle maatregelen wordt opgehangen. De kapstok beslecht de discussie of de agenten er per saldo al dan niet komen: er komen 3000 agenten bij. Zo is het en niet anders.

De heer **Plasterk** (PvdA):

Als de heer Van Dijck zou moeten kiezen tussen de villabelasting – het gaat hierbij om huizen van 1 mln. of meer – of bezuinigen doordat de kinderopvang duurder wordt

of doordat de premies voor de ziektekosten stijgen, is hij het dan niet met mij eens dat je beter het eerste kunt doen? Dat zijn toch de sterkere schouders? Of zegt hij dat hij dat niet erg vindt, dat het hem niets uitmaakt dat het voor gewone mensen duurder wordt?

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

De heer Plasterk moet weten dat het resultaat dat er ligt het resultaat is van onderhandelingen. De PVV had het liefst het eigen verkiezingsprogramma integraal uitgevoerd, maar we hadden geen meerderheid van 76 zetels. Dat betekent dat je moet onderhandelen en compromissen sluiten. Wij hadden in ons verkiezingsprogramma niets staan over de kinderopvangtoeslag. In de onderhandeling om consensus te krijgen is het geven en nemen en water bij de wijn doen; je krijgt wat, je geeft wat en het resultaat is bekend.

De heer **Plasterk** (PvdA):

Voorzitter ...

De **voorzitter**:

Nee, de heer Van Dijck vervolgt zijn betoog en gaat naar een afronding toe.

De heer **Bashir** (SP):

De woordvoerder van de PVV-fractie had het net over het feestje van de heer Koolmees. In de maatregelen die dit kabinet neemt, is er ook een die erg opvalt: een cadeau aan grote bedrijven en multinationals door een belastingverlaging van meer dan 600 mln. Waarom viert de PVV dat feestje niet? Hij zou er trots op moeten zijn dat hij dit voor elkaar heeft gekregen.

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

Wij zijn daar ook trots op, maar we vieren een feestje over het integrale pakket en niet bij elke maatregel; dan zouden we niet uitgefeest raken. Wij hebben als resultaat van onderhandelingen ervoor gekozen om de lasten voor burgers – u ziet geen enkele belastingverhoging – en bedrijven zo veel mogelijk met rust te laten. Het is een hele prestatie om 18 mld. te besparen zonder de rekening via een belastingverhoging of vennootschapsbelastingverhoging bij het bedrijfsleven neer te leggen. Wij wilden de koopkracht zo veel mogelijk koesteren in deze recessie. Dat is heel verstandig, want de economie moet blijven draaien. Wij wilden het bedrijfsleven ontlasten. Ook dat is heel verstandig, want het bedrijfsleven zorgt voor banen, zorgt voor producten en voor economische stimulering.

De **voorzitter**:

Mijnheer Van Dijck, ook voor u geldt: korte antwoorden graag.

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

Dat zijn de keuzes die wij hebben gemaakt. Ik ga hier niet zeggen dat dat de winst is van de ene of andere partij, daar gaat het niet om. Het gaat erom te komen tot een consensusovereenkomst waaronder drie partijen met goed fatsoen hun handtekening kunnen zetten.

De heer **Bashir** (SP):

Als je 600 mln. cadeau doet aan de aandeelhouders van grote bedrijven en multinationals in een tijd waarin meer dan 18 mld. bezuinigd moet worden, dan maak je wel een

Tony van Dijck

heel verkeerde keuze. De lasten worden neergelegd bij de zwaksten, bij de mensen met een uitkering, bij mensen op het sociaal minimum en bij de mensen die zorg nodig hebben. Waarom noemt de heer Van Dijck niet dat hij 600 mln. cadeau doet aan grote bedrijven en multinationals? Dan weet iedereen waar de voorkeur van de PVV naar uit gaat.

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

Er zijn wel honderd maatregelen aangekondigd. Ik ga geen lijstje maken van de maatregelen waar ik blij mee ben en van de maatregelen waarbij wij water bij de wijn hebben gedaan. Dat zijn keuzes. Wellicht dat de heer Bashir ooit aan de onderhandelingstafel komt te zitten en dan zal hij merken dat hij water bij de wijn moet doen. Sommige dingen die hij liever niet heeft, moet hij slikken om andere dingen binnen te halen. Zo gaat het bij onderhandelingen.

De heer **Koolmees** (D66):

Om misverstand te voorkomen: ik val de heer Van Dijck niet aan. Ik wil hem juist complimenteren omdat hij heel goed heeft onderhandeld. Hij heeft een regeerakkoord gesloten dat dicht in de buurt van zijn verkiezingsprogramma komt. Ik ben het er niet mee eens, ik vind het geen goede maatregelen, maar de heer Van Dijck heeft goed onderhandeld.

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

Dank u.

De heer **Koolmees** (D66):

U zei dat het basispad is gevolgd. Daar zit echter een eigen risico in van € 775 dat u zeer bewust niet heeft overgenomen.

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

Dat stond ook in ons verkiezingsprogramma. Wij vinden het asociaal om de zieken, de kwetsbaren, de hulpbehoevenden, dus juist de mensen die de zorg hard nodig hebben, te belasten met een eigen risico van € 775 per jaar. Dat is ook een keuze. Wij hebben ervoor gekozen om het stelsel zo solidair mogelijk te houden. Dat stond ook in ons verkiezingsprogramma. Als de premie voor iedereen stijgt naar € 1400, dan wordt de rekening bij iedereen neergelegd en niet alleen bij de groepen mensen die intensief gebruikmaken van de zorg.

De **voorzitter**:

U hebt nog 20 seconden om uw betoog af te ronden.

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

Tot slot. Heel belangrijk is dat is afgesproken dat wanneer het tekort omslaat in een overschot, de helft daarvan wordt gebruikt voor lastenverlichting. Onze eerste prioriteit is het terugdringen van het tekort, maar dit kabinet – met steun van de PVV – belooft ook het zoet en heeft dit vastgelegd in de begrotingsregels. Wat de PVV betreft, is dit een harde belofte.

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

Als het zo gemakkelijk is om de hypotheekrenteaftrek af te schaffen, waarom heeft u dat dan niet gedaan? Waarom valt u iedereen lastig en vooral de kwetsbaren die u zegt te beschermen? U vindt het asociaal om het eigen risico op te laten lopen, maar tegelijkertijd zet u uw hand-

tekening onder maatregelen waarmee diezelfde kwetsbaren continu worden gepakt. Dan heeft u zo'n gemakkelijk instrument als de hypotheekrenteaftrek en dan gebruikt u het liever niet. Ik wil hierover heel graag een uitleg van de PVV.

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

Ook dat is een keuze. Wij hebben dit niet in ons verkiezingsprogramma staan en dit zal er ook nooit in komen. De hypotheekrenteaftrek is heilig voor de PVV. Die afspraak is gemaakt en de hele woningmarkt is daarop gebaseerd. Ik had mij voorgenomen om het er niet meer over te hebben en zeker niet met u. Wij vinden de woningmarkt en de economie zo belangrijk, dat die ...aftrek wat ons betreft heilig is. Daar moeten wij niet aan tornen. Als je die steen eruit trekt, dan weet je niet wat de consequenties zijn voor de woningmarkt, de detailhandel enzovoort. Wij koesteren de hypotheekrenteaftrek voor de komende 150 jaar.

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

De steen uit het gebouw van Europa trekken en het daarmee eventueel om laten vallen, dat neemt de PVV heel licht.

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

Ik wil nu best een koppeling maken met het debat over Europa.

De **voorzitter**:

Dat lijkt mij geen goed idee. Het woord is aan mevrouw Blanksma-van den Heuvel.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA):

Voorzitter. Dit is het zoveelste debat over lastenontwikkelingen in deze kabinetsperiode. In zes maanden tijd staan we al minstens vier keer hier. Door er vaker over te praten, verander je de feiten echt niet. Dit is absoluut een belangrijk onderwerp, maar we moeten wegblijven van definitieverschillen, interpretatieverschillen, verstopperij spelen en het door elkaar halen van cijfers en feiten. We moeten gewoon uitvoeren wat we beloofd hebben. Het gaat dus om beleid. En voor dat beleid staan we. De coalitie heeft de verantwoordelijkheid genomen – en het CDA staat hier pal voor – om financieel orde op zaken te stellen en om de overheidsfinanciën gezond te maken. Dat is geen gemakkelijke opdracht. Op korte termijn krijg je daar geen applaus voor, zeker niet iedere dag. Het is een enorme uitdaging en het doet bij iedereen pijn. Het CDA loopt daar niet voor weg. Ik zal de feiten noemen en uitleggen waarom we echt 18 mld. moeten ombuigen.

We hebben een staatsschuld van meer dan € 24.000 per Nederlander. We maken iedere dag tussen de 50 mln. en 100 mln. meer op dan we met elkaar verdienen. We betalen met elkaar ruim 11 mld. rente per jaar. Zo veel schuld hebben we. Waar gaat dit heen? Als we niets doen, gaat dit volstrekt de verkeerde kant op. De generaties na ons gaan er dan echt voor opdraaien. Wij hebben daar niet voor gekozen. Ook hier wordt de tering naar de nering gezet. We buigen 18 mld. om, waarvan 16,5 mld. aan echte ombuigingen en 1,5 mld. aan lastenverzwaringen. De minister legt dit nog eens heel goed uit in zijn brief. Het staat ook in het regeerakkoord. Met alle respect, we kunnen over deze getallen niet aan de gang blijven.

Blanksma-van den Heuvel

De **voorzitter**:

Mijnheer Braakhuis, één interruptie.

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

Ja, dat weet ik. Ik vind het spijtig.

Mevrouw Blanksma wekt in haar betoog de suggestie dat de oppositiepartijen niet zouden staan voor het verminderen van de staatsschuld. Ik wil deze suggestie toch even pareren. We moeten goed kijken naar wat er effectief overblijft van de werkelijke bezuinigingen en van wat het kabinet daadwerkelijk realiseert. De oppositiepartijen sorteren met de plannen in hun verkiezingsprogramma's meer effect dan de coalitie. Ik wil hierop graag een reactie van mevrouw Blanksma.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA):

Ik weet niet waar de heer Braakhuis deze wijsheid vandaan heeft. Wat ik zeg is heel duidelijk. Wij staan voor 18 mld. aan bezuinigingen en hebben daar keuzes voor gemaakt. Het CDA vormt een coalitie met de VVD, waarvan de PVV gedoogpartner is. Dat onze keuzes niet de keuzes van D66 zijn, is prima. Wij zullen de verantwoordelijkheid nemen om uit te voeren wat we hebben afgesproken.

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

Ik wijs mevrouw Blanksma heel kort op Keuzes in Kaart van het CPB. Hier staat het allemaal in. Als mevrouw Blanksma kijkt naar de cijfers, zal zij zien dat de partijen die zij bekritiseert, het beter doen dan het CDA en de coalitie.

De **voorzitter**:

Ik stel voor dat u verdergaat.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA):

Voorzitter. Dat is prima.

Ik zeg het nog een keer. Als we niets zouden doen en geen nieuw beleid zouden voeren, zou de ontwikkeling van de lasten ook niet hebben stilgestaan. Het CDA is terughoudend in het doorvoeren van lastenverzwaringen. Als het dan toch aan de orde is, moeten de juiste prikkels uitgaan van het doorvoeren van lastenverzwaringen. Die prikkels moeten gericht zijn op bijvoorbeeld werk of scheefwonen. Ze moeten daarnaast in ieder geval een positief effect op de economie hebben.

De heer **Plasterk** (PvdA):

Ik geloof dat niemand hier bepleit dat er niets zou moeten gebeuren. De klacht is nu juist dat er te weinig gebeurt. Elke dag staan we in de file. Er is maar één manier om de files op te lossen: de kilometerheffing. Dat is geen idioot idee van mij. Het was Camiel Eurlings van het CDA, de vorige minister van Verkeer en Waterstaat, die daar een uitstekend plan voor had klaarliggen. Op een of andere manier is dat echter in de la verdwenen bij het CDA. De woningmarkt zit op slot. Iedereen weet dat dit wordt veroorzaakt doordat de hypotheekrenteaftrek heilig is. Zo zijn er nog een heleboel voorbeelden te noemen. Niemand betwist dat er dingen moeten gebeuren. Deed u maar wat! U gooit het gewoon over de schutting bij gewone mensen en zegt tegen hen: betaal het voortaan zelf maar. Alsof je dan bezuinigd hebt!

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA):

Dat zijn de andere keuzes van de PvdA. De PvdA zit niet in de coalitie. Wij hebben deze keuzes gemaakt. Daar staat

18 mld. aan ombuigingen in. We nemen met elkaar een hele rij aan maatregelen. Laten we wel wezen: we hebben er al heel veel genomen en heel concreet uitgewerkt. We zijn alleen net vijf, zes maanden aan de gang. De tijd zal leren hoe die 18 mld. geconcretiseerd wordt. We hebben net de bezuinigingsmonitor van de Algemene Rekenkamer gehad. We liggen gewoon op tempo. Daar is niets mee aan de hand. Alleen, de keuzes die wij maken zijn niet uw keuzes.

Voorzitter. Het is belangrijk dat het CDA niet wegloopt voor zijn verantwoordelijkheid. Dit kabinet pakt door en investeert in de lange termijn. Ik kan alleen zeggen: wij zijn op de goede weg en wij gaan in ieder geval door.

Ik heb slechts één vraag aan de minister: wil hij de voortvarendheid die het kabinet tot nu toe ten toon heeft gespreid de komende periode ook weer de hoogste prioriteit geven? Hetzelfde tempo, met dezelfde actie!

□

De heer **Bashir** (SP):

Voorzitter. Dit debat is aangevraagd vanwege gegoochel met cijfers. Dit kabinet zou een onjuiste voorstelling van zaken geven over de hoogte van de bezuinigingen en over de hoogte van de lastenverzwaring. SP-Kamerlid Ewout Irrgang heeft dit eind 2010 al in een artikel in het Tijdschrift voor Openbare Financiën geconstateerd. Het maakt niet uit of je de cijfers van het kabinet doorrekent met een telraam of met een moderne, wetenschappelijke rekenmachine. Eén ding staat buiten kijf: de mensen in het land zijn de klos met dit kabinet en dat hebben zij heus wel door. Zelfs Hans Klok zou de rampzalige gevolgen van het kabinetsbeleid niet kunnen verhullen.

Of je nu over lastenverzwaring, bezuinigingen, ombuigingen of financieringsverschuivingen spreekt, de mensen worden er keihard door getroffen. Neem bijvoorbeeld de draconische maatregelen voor en ingrepen in het persoonsgebonden budget. Ik vraag de minister of het kabinet al in kaart heeft gebracht hoe hoog de gestegen lasten zijn voor mensen die hierdoor worden getroffen. Vorig jaar reageerde de premier nog woedend op een uitzending van het programma Netwerk waarin werd ingegaan op de gevolgen van de ingrepen in het pgb: hoe durfden zij te zeggen dat de VVD het pgb zou willen aantasten! Vorige week zei de premier in een Kamerdebat dat de pgb-regeling niet wordt afgeschaft. Nee, de regeling wordt inderdaad niet afgeschaft, maar wel gemarginaliseerd. Hierdoor dreigen mensen hun zelfstandigheid te verliezen, doordat zij niet meer thuis kunnen worden verzorgd. Het kabinet zegt dan tegen deze mensen: klop maar aan bij de gemeente. Minister, is dit niet gewoon een lastenverschuiving naar de gemeente? Heeft de minister al rekening gehouden met een stijging van de gemeentelijke lasten ten gevolge van alle extra taken die de gemeenten krijgen zonder dat het kabinet extra geld levert?

Een ander voorbeeld: de huurplannen van het kabinet. Als het aan het kabinet ligt, krijgen gezinnen die circa anderhalf keer modaal verdienen te maken met een flinke huurverhoging. Het gaat om doorsneegezinnen, bijvoorbeeld een leraar die samenwoont met een verpleegkundige. Is dat geen lastenverzwaring? Hoe wil de minister het anders omschrijven?

Ik eindig met een tip. Als het kabinet zou kiezen voor een eerlijke lastenverdeling, zou de lastenverzwaring ook niet verhuld hoeven worden. Pak de villasubsidie nu eens aan en schrap de meer dan 600 mln. aan cadeautjes die

Bashir

in de vorm van belastingverlaging aan grote bedrijven en multinationals wordt gegeven! Dan kan het kabinet eindelijk regeren in plaats van goochelen met cijfers.

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

Voorzitter. Toen wij onze programma's opstelden en onze tegenbegroting maakten vorig jaar, hebben wij gekeken naar de vraag: hoe investeren wij in de toekomst? Hoe maken wij de Nederlandse economie en de staatsfinanciën houdbaar? Wij hebben gekeken naar de langere termijn en niet alleen naar de korte termijn. Dan valt op dat het kabinet een omgekeerde focus heeft: de focus ligt op de korte termijn en de langetermijneffecten worden nauwelijks meegenomen. Daarbij gaat men door dik ijs, om het zo maar te zeggen.

Van de aangekondigde bezuiniging van 18 mld. blijft volgens het CPB maar een besparing van 8,75 mld. over op het EMU-saldo. Ondanks deze lagere inzet van het kabinet, weet het kabinet de bezuinigingen zo vorm te geven, dat deze onnodig pijnlijk zijn: de mensen wordt een kans op een mooie toekomst afgepakt. Die toekomstgerichtheid missen we juist. Het kabinet wil 90% van het persoonsgebonden budget wegbezuinigen.

De heer **Harbers** (VVD):

De heer Braakhuis begint met een gloedvol betoog over een heel mooie lange termijn, maar hoezeer denk je op lange termijn wanneer je als partij, GroenLinks in dit geval, de verkiezingen ingaat met een verbetering van het EMU-saldo van slechts 10 mld. in plaats van de 18 mld. die je volgens iedereen echt nodig hebt om überhaupt in die lange termijn te belanden?

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

Het antwoord is nogal simpel. Wij zijn wat realistischer en hebben het goed ingeschat. Uw premier, Rutte, heeft aan het einde van de verkiezingen gezegd: wat Job Cohen doet is alleen maar sneeuwschuiven. Maar wie is nou eigenlijk de sneeuwschuiver? U beweert dat u nu 18 mld. gaat bezuinigen, maar het effect blijkt te zijn dat u nog lager uitkomt dan het gemiddelde van de oppositiepartijen. Wie is dan de sneeuwschuiver?

De heer **Harbers** (VVD):

Ik herhaal het lesje dat de heer Braakhuis inmiddels ook zou moeten kennen. We hebben een basispad. Als je daar slechts 10 mld. op ombuigt in plaats van 18 mld., kom je nagenoeg op nul uit. Als de rekensom van de heer Koolmees klopt en 18 mld. in de praktijk maar 9 mld. is, dan is de 10 mld. van de heer Braakhuis in de praktijk maar 1 mld. Daar bewijs je de toekomst en de lange termijn geen dienst mee.

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

De heer Harbers kijkt nogal eenzijdig, want volgens de berekeningen nemen bij uitvoering van ons programma de arbeidsparticipatie en de werkgelegenheid nogal toe, waardoor de economische activiteit nogal zou toenemen. Dat creëert de toekomst waar we op zitten te wachten en waardoor we de rekeningen straks wel kunnen betalen. Onze houdbaarheidseffecten waren dik in orde en het CPB heeft ons een compliment gegeven voor de wijze waarop wij ons programma hebben opgesteld.

Voorzitter. Intussen bezuinigt dit kabinet dus alleen op de participatie van kwetsbare groepen. Geen retourtjes arbeidsmarkt zijn meer te koop, alleen nog maar enkeltjes Rutte-uitkering. Het CPB heeft berekend dat er dankzij het kabinetsbeleid 100.000 werklozen bij komen. Dat ondersteunt het punt dat ik net heb gemaakt. En dan de natuur! Toen hij nog staatssecretaris was, heeft deze minister een fiscaal vergroeningsprogramma ingezet dat door zijn opvolger nagenoeg volledig om zeep wordt geholpen. Intussen krijgt de benzineslurpende auto er weer een korting bij en wordt juist de energiezuinige auto gestraft. Omdat we alle wegen in Nederland naar het formaat van de A2 gaan brengen, worden de files straks niet meer in lengte weergegeven, maar in vierkante kilometers. Dat is wat dit kabinet graag wil; dat is de toekomst van dit kabinet. De rijken krijgen echter nog meer cadeautjes. De villabelasting is al eerder genoemd: 12 mld. aan houdbaarheidseffecten.

Kortom, dit kabinet tekent voor een samenleving die niet de onze is. Wij gaan voor blijvende oplossingen. Wij bieden mensen kansen om de regie in eigen hand te nemen. Wij zorgen voor onze natuur, zodat ook onze kinderen nog een zonnige toekomst tegemoet kunnen gaan. Ook wij zijn op de centjes, maar wij maken wel toekomstgerichte keuzes en gaan de nodige hervormingen op de woningmarkt en de arbeidsmarkt en op het gebied van mobiliteit niet uit de weg. Dit kabinet gaat die hervormingen wel allemaal uit de weg. Ik vraag dit kabinet en de minister: wat zijn de keuzes voor de toekomst die gaan inlossen wat altijd beloofd is?

De vergadering wordt van 19.45 uur tot 19.55 uur geschorst.

Minister **De Jager**:

Mevrouw de voorzitter. Ik dank de leden voor de vragen die zij hebben gesteld en voor de gelegenheid die mij wordt geboden om in ieder geval wat misverstanden weg te nemen. Ik zal eerst een algemene inleiding houden en daarna ingaan op de vragen.

Ik heb op 9 mei een brief gestuurd aan de Kamer. Heel veel vragen van de heer Koolmees worden daarin duidelijk beantwoord. Het is soms wat technisch. Ik zal een kleine poging doen, maar de vorige keer in het debat heb ik soms te veel technische begrippen gebruikt, daartoe ook uitgedaagd door de heer Koolmees. Hoe laat op de avond het ook is, ik ben altijd bereid om een poging te wagen het zonder al te veel techniek uit te leggen.

Ik begin met de opmerking dat er verkeerd wordt opgeteld en afgetrokken en dat appels met peren worden vergeleken. Ik zal dat illustreren aan de hand van een raadsel dat ik in de brugklas van het vwo aan mijn wiskundeleraar heb voorgehouden en dat hem aan het denken zette. Het ging over drie nonnetjes. Het was overigens nog in het guldentijdperk. Ik weet dat een aantal partijen daarnaar hunkert, maar het is lang geleden. Drie nonnetjes gingen een kacheltje kopen.

De heer **Koolmees** (D66):

Wat gingen zij kopen?

Minister **De Jager**:

Een kacheltje, een verwarmingsinstrument in D66-terminen, maar een eenvoudige Nederlander als ik zegt gewoon: ka-

De Jager

cheltje. De baas was weg en de knecht zei dat het 75 gulden kostte. Dat vonden de drie nonnetjes goed. Zij betaalden elk 25 gulden. Met het kacheltje onder de arm gingen zij terug naar het klooster. Toen de baas na schafttijd terugkwam zei hij: heb je dat voor 75 gulden aan de nonnetjes verkocht? Dat kacheltje kost 70 gulden. Ik wil niet op mijn geweten hebben dat wij nonnetjes tillen. Hier heb je vijf gulden; breng dat maar terug naar die nonnetjes. Die knecht ging met vijf gulden naar het klooster en dacht bij zichzelf: vijf gulden voor drie nonnetjes, hoe doe ik dat? Ik geef alle drie één gulden terug, dan heb ik nog twee gulden over en die steek ik in mijn eigen zak. Die nonnetjes hadden ieder 25 gulden min één gulden, dus 24 gulden betaald voor dat kacheltje. Drie keer 24 gulden is 72 gulden en met die twee gulden in de zak van de knecht komt dat op 74 gulden. Waar is nu die ene gulden gebleven? Iedereen maar denken waar is die toch gebleven. Ik zie ook een paar denkende gezichten voor mij, voorzitter. Het kon soms weken duren voordat de oplossing kwam. Je moet die twee gulden van 72 gulden aftrekken en dan kom je op zeventig gulden. Dat doet de heer Koolmees ook een beetje.

De doorrekeningen van het CPB zijn openbare stukken. Het kabinet is daarin vanaf het begin altijd heel transparant geweest. Alle getallen die de heer Koolmees noemt, staan ook in alle bijlagen. Hij refereert aan getallen die ook staan in de stukken bij de Startnota en die bij het debat over regeringsverklaring en bij het debat over de Startnota aan bod zijn gekomen. Bij het aantreden van het kabinet in 2010 en bij het verschijnen van de Startnota zijn de cijfers van het kabinet en die van het CPB allemaal naar de Kamer gestuurd. De verschillen zijn helemaal niet groot. Het zijn in ieder geval transparante cijfers. We hebben dit ook al uitgebreid besproken bij het debat over de Startnota. We hebben toen ook gesproken over de lastenverzwaring en de vermeende verschillen in de cijfers.

Het is mij opgevallen dat de heer Koolmees bij het citeren een stuk van de zin heeft weggelaten. Ik neem aan dat hij het per ongeluk heeft gedaan. Dat is een zin op pagina 6, in paragraaf 3.1. Het deel dat hij heeft weggelaten, is: "bedragen hier niet gecorrigeerd voor financieringsverschuivingen". Op pagina 12 staat heel duidelijk: "Het financieel kader verhoogt de collectieve lasten met per saldo 1,75 mld. in 2015 ten opzichte van het geactualiseerde basispad." Dat is de magische zin. De heer Koolmees verschuift vervolgens allerlei financieringen. De heer Harbers heeft al verwezen naar het D66-programma, waarin dat ook is gebeurd. Grosso modo zijn er heel weinig verschillen, sterker nog, het aandeel lastenverzwaringen in het totale aantal tekortreducerende maatregelen van D66, maatregelen die helaas toch ver onder die van het kabinet blijven, is ongeveer hetzelfde. Het is toch een beetje vreemd dat D66 hier zo hoog van de toren blaast en soms verschillende cijfers gebruikt of deels citeert. Het Centraal Planbureau zegt heel duidelijk dat dit de lastenverzwaringen zijn.

Ik wil nog even naar die 18 mld. Het deel lastenverzwaring, 1,5 mld. of 1,75 mld. van de 18 mld., is heel transparant door het kabinet in de Startnota naar voren gebracht. Het is toch heel duidelijk. De heer Plasterk heeft veel van die pijnlijke maatregelen opgenoemd en ik dank hem daarvoor. Het is van tweeën een: het kabinet bezuinigt te weinig of het kabinet bezuinigt te veel. Gaat het om 18 mld.? Als dat niet zo is, waar komen die pijnlijke maatregelen dan vandaan?

Ik kom bij de cijfers in de bijlage bij het financieel kader. Ik heb het voor de heer Koolmees zowel op papier als in digitale vorm, mocht hij het nog willen nalezen. Misschien kunnen we dit straks, na het debat, samen doornemen. Het CPB zegt dat de kolom met cijfers klopt. Deze tellen op tot 18 mld. Het gaat om 14,75 mld. en de 3,25 mld. die we hebben overgenomen, het gezwaluwstaarte deel, zoals men wellicht nog weet, uit de tijd dat ik demissionair minister van Financiën was en medeonderhandelaar. Het nieuwe kabinet heeft de maatregelen die ik als demissionair minister van Financiën heb voorgesteld, overgenomen en voert deze nu uit. Als we die maatregelen langslopen, komen we uit op 18 mld. aan tekortreducerende maatregelen. Dan wil ik graag van de heer Koolmees horen welke regel van die optelling niet klopt.

De heer Koolmees (D66):

De minister verwijst naar pagina 12 van de doorrekening van het financieel kader. De minister zegt dat het financieel kader de collectieve lasten verhoogt met per saldo 1,75 mld. in 2015. Echter, in tabel 4.5 staat: basispad plus 6 mld., netto lastenverzwaring 6,25 mld., basispad plus beleidspakket 12,25 mld. Dan zijn we weer terug bij het begin. In die tabel op pagina 12, waarnaar de minister net verwees, staat dus 6,25 mld. lastenverzwaring. Als de minister zelf verwijst naar deze tabel, neem ik aan dat hij dit bedrag ook erkent.

Minister De Jager:

Alle bedragen die erin staan, erken ik ook. Die staan ook in mijn brief. Nogmaals, het is misschien toch goed voor de heer Koolmees om die brief van 9 mei te lezen. Daarin staan ook de bedragen die de heer Koolmees noemt. Het zijn allemaal verschillende bedragen die door elkaar heen gaan. Het zijn verschillende grootheden. Soms wordt verticaal en horizontaal door elkaar gehaald. Soms worden de financieringsverschuivingen wel door de heer Koolmees meegerkend, dan weer niet. Soms wordt iets wat al in het basispad zat en wat niet toe te rekenen is aan dit kabinetsbeleid, door de heer Koolmees ineens toegekend aan dit kabinetsbeleid, maar soms ook weer niet. Als het althans zijn eigen verkiezingsprogramma betreft, dan rekent hij die endogene lastenstijging ineens – gek genoeg – niet altijd mee. De heer Koolmees heeft gesproken over tabel 4.5. De heer Koolmees moet dan niet kijken naar de onderste regel van EMU-relevante lasten. Dat is namelijk weer iets heel anders. Hij moet kijken naar "totale lastenmaatregelen gecorrigeerd". Dat is de vijfde regel van boven. Dan ziet de heer Koolmees ook dat wij bij nettolastenverzwaring 1,75 mld. hebben staan. Dat staat in diezelfde tabel. Dat is dus iets anders. Daar staan woningcorporaties, daar staan financieringsverschuivingen en daar staan bedrijven. Daar staan dus weer andere dingen. Het ging hier echter niet over de EMU-relevante lasten, het ging over de lastenmaatregelen gecorrigeerd. Daarbij staat heel duidelijk, ook in de tabel van het Centraal Planbureau, 1,75 mld. Dat zijn harde cijfers, dat staat op papier. En papier kan niet worden tegengesproken. Het is van het Centraal Planbureau. Die tabel is nota bene de bron van de heer Koolmees. Het is dezelfde tabel.

De voorzitter:

wij hadden afgesproken dat er één interruptie per persoon zou worden toegestaan. U krijgt echter de mogelijkheid om nog één interruptie te plegen. Daarna gaan we

De Jager

gewoon verder, want er staan vanavond nog twee debatten op de agenda.

De heer **Koolmees** (D66):

De minister creëert een hoop mist. De totale EMU-relevante lasten, de nettolastenverzwaring bedraagt 6,25 mld. Dat is precies hetzelfde bedrag waardoor de minister het EMU-saldo wil verbeteren: de 18 mld. Ik doel op de verbetering van het EMU-saldo met 18 mld. aan bezuinigingen en aan lastenverzwaringen. Het is een beetje jammer dat de minister zoveel mist creëert met dit soort cijfers en tabelletjes. Hij verwijst naar mijn partij en zegt dat wij niet genoeg doen. Ik zie de doorrekening van het CPB. Ik zie de keuzes in kaart. Ik zie het advies van de Studiegroep Begrotingsruimte. Dan concludeer ik dat de minister zich een stuk stoerder voordoet dan hij is. D66 en ook andere partijen in deze Kamer hebben een verantwoord financieel plaatje ingeleverd en zijn eerlijk geweest over de lastenbedragen. De minister moet gewoon toegeven dat de EMU-relevante lasten met 6,25 mld. stijgen. Hij heeft voor de verkiezingen beloofd dat die lasten niet zouden stijgen en hij moet daar achteraf van terugkomen, omdat de PVV goed onderhandeld heeft. Als de minister dat toegeeft, is het plaatje weer helemaal rond en hoeven we ook niet elke keer over die mist te praten.

Minister **De Jager**:

Wat de heer Koolmees nu zegt, heb ik nooit beloofd. Ik zou graag willen zien wat ik dan heb beloofd. Als je naar de totale EMU-relevante lasten kijkt, dan klopt het bedrag. Je kunt ook kijken naar wat wel en niet aan kabinetsbeleid moet worden toegerekend, wat de endogene kosten doen, wat de zorg doet en wat financieringsverschuivingen zijn. Als je dat bij elkaar optelt, dan klopt dat bedrag. Maar de vraag was: wat is de lastenstijging als gevolg van het kabinetsbeleid? Dat is relevant. Dat is niet de vraag waarom de endogene kosten uit zichzelf al zoveel stijgen. Die 6,25 mld. waar de heer Koolmees aan refereert, zit niet in de 18 mld. Hij kan ook in de doorrekening van het CPB zien hoe het zit met die tekortreducerende maatregelen tot 18 mld. In die berekening zit 1,75 mld. Die 6 mld. betreffen EMU-relevante lasten. Die zijn echter niet relevant voor de 18 mld.

Hier lopen twee dingen totaal door elkaar heen. De vraag is enerzijds: wat bezuinig je, wat zijn je tekortreducerende maatregelen? De vraag is anderzijds: wat doen de totale lasten bij elkaar, inclusief financieringsverschuivingen, inclusief de maatregelen voor de woningcorporaties? Daar zouden wij volgens mij over moeten debatteren. Het gaat om de vraag: wat wil dit kabinet, wat doet dit kabinet? Je zou in economische termen kunnen zeggen: dat is de delta ten opzichte van de beleidsarme variant. Dat heeft het Centraal Planbureau keurig in beeld gebracht. Het heeft in beeld gebracht wat dit kabinet ten opzichte van de beleidsarme variant doet. Dat zijn dan tekortreducerende maatregelen ter waarde van 18 mld. Er zit 100 tot 200 mln. tussen. Daarvan is er een bedrag van 1,75 mld. aan lasten. Prima, dat komt ook overeen met grosso modo al die cijfers die het kabinet zelf ook geeft.

Al die cijfers, ook de cijfers waar de heer Koolmees aan refereert, hebben we ook naar de Kamer gestuurd. Dat is gebeurd, net zoals dat bij de politieke partijen is gebeurd. De mist die hier wordt gecreëerd, is de mist van de heer Koolmees. Hij zegt dat wij daar mistig over doen. Dat hebben we gewoon naar de Kamer gestuurd. Ook van begrippen als EMU-relevante lasten, ook van al die andere be-

grippen hebben we de doorrekeningen netjes naar de Kamer gestuurd.

De **voorzitter**:

Ik wil graag weten hoeveel tijd u nog nodig hebt voor uw beantwoording. Het was immers niet alleen de heer Koolmees die vragen heeft gesteld. Om 20.30 uur staat het volgende debat op de agenda. Hoeveel tijd denkt u nog nodig te hebben?

Minister **De Jager**:

Een kwartier heb ik toch zeker nog nodig. Ik moet ook recht doen aan de inbreng van de Kamerleden.

De **voorzitter**:

Volgens mij hebt u ruimschoots recht gedaan aan de inbreng van de heer Koolmees, dus ik stel voor dat u verder gaat.

Minister **De Jager**:

Het was naar ik begrijp zijn idee om dit debat te houden, wat we bij de Startnota ook al hadden gedaan.

De heer Koolmees vroeg of het wel 18 mld. is. Ik citeer uit de doorrekening van het CPB. Helemaal in het begin van het rapport, in de allereerste zin – die wil ik u niet onthouden, voorzitter, want het is belangrijke informatie – staat: "Het financieel kader bevat maatregelen die ex ante het begrotingssaldo verbeteren met 14,75 mld. Dat is exclusief de maatregelen die al zijn opgenomen in de Miljoenennota 2011, die dit kabinet heeft overgenomen." Samen met de 3,25 mld. komen we dus uit op 18 mld. Daar is ook geen discussie over geweest, ook niet tussen het kabinet en het CPB. Die cijfers liggen vrij helder vast. Ik begrijp eigenlijk niet waarom daar mist over is ontstaan.

De heer Koolmees vroeg of wij bedragen bewust zijn vergeten. Nee, die hebben wij netjes naar de Kamer gestuurd, maar dat is dus weer een ander begrip dan wat het kabinet zelf via het beleid aan lastenverzwaring inzet, als onderdeel van die 18 mld. Dat is heel duidelijk het bedrag waar ik zojuist aan heb gerefereerd.

Dan vroeg de heer Koolmees: zou je niet het eigen risico hoger maken in de zorg? Het kabinet heeft ervoor gekozen om het eigen risico niet zo hoog te laten oplopen. Het is waar: in een soort technische aanname is het eigen risico gestegen naar € 750 per persoon en dit kabinet heeft ervoor gekozen om dat te verlagen. Moet ik hier nu verdedigen waarom wij het eigen risico niet zo hoog hebben laten oplopen? Ik denk dat veel burgers blij zijn dat het kabinet niet een eigen risico van € 750 heeft ingevoerd, maar dat het eigen risico daadwerkelijk is verlaagd. Overigens deden veel partijen in hun doorrekening bij het CPB dat ook.

Voorzitter. Ik ga snel door de vragen heen. De heer Harbers vroeg of ik wil letten op gezonde overheidsfinanciën. Ja, uiteraard. Sterker nog, de tekortreducerende maatregelen van 18 mld. zijn voor dit kabinet echt een hoeksteen voor het kabinetsbeleid. Dat is ook belangrijk. Als je kijkt naar de recente en nog steeds voortdurende crisis, de sovereign debt crisis, dan is die schuldencrisis in essentie een overheidsschuldencrisis. Die bestrijd je natuurlijk ook het beste door de schulden te laten reduceren. Met het beleid dat wij nu voorstaan, reduceren we ook het tekort fors. Volgend jaar, in de laatste doorrekening van het CPB, lijkt dat tekort zelfs al richting de 2,2% te gaan. Het neemt dus nog meer af dan in de Startnota is aangenomen. We lijken op dat gebied zelfs voor te liggen

De Jager

ten aanzien van het saldopad dat we bij de Startnota hadden aangenomen.

Ik zeg dit met alle voorzichtigheden die ik daarbij moet betrachten, want we zijn nog steeds niet uit de overheids-schuldencrisis en die kan natuurlijk, als het niet goed gaat, ook weer een weerslag hebben op de overheidsfinanciën. Ik ben dus voorzichtig met het trekken van optimistische conclusies, maar op dit moment zijn alle signalen goed. DNB heeft deze week een hogere economische groei voorspeld. Dat is ook opvallend, want veel doemdenkers hebben aangegeven dat de economische groei door dit kabinetsbeleid en de bezuinigingen zwaar zou worden aangetast. Als je echter kijkt hoe de economie op dit moment loopt, valt dat enorm mee. Het is belangrijk dat we op koers blijven.

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

Ik weet dat we maar één interruptie mogen plegen, maar de heer Koolmees wees mij op een opmerkelijk feit in het regeerakkoord. Dat verklaart misschien een hele hoop. Ik weet niet of de minister het akkoord bij de hand heeft. Dat zou handig zijn. In de verzameltabel op de eerste pagina van het regeerakkoord staat bij de ombuigingen in de bovenste tabel ...

Minister **De Jager**:

Ik zoek het even op. U verwijst naar de verzameltabel in het financieel kader van het regeerakkoord?

De heer **Braakhuis** (GroenLinks):

Ja, naar de totale budgettaire tabel. Dat is een verzameltabel. Bij zorg staat er 0,9 mld. structureel. Op pagina 21 wordt zorg zelf apart in een tabel geadresseerd. Daar vind ik die 0,9 mld. in de bovenkant van de tabel. Daar staat 0,86 mld. Dat is die 0,9 mld. uit de verzameltabel. Onder de streep staat echter ook het terugdraaien van de eigen betalingen care en cure, structureel 4,87 mld. Die vinden wij niet terug in de verzameltabel. Dat is merkwaardig. Opgeteld bij de 1,75 mld. die de minister schetste, komen wij dan opeens op 6,75 mld. Dan zijn wij toch nog klaar met de rekensom van de heer Koolmees.

Minister **De Jager**:

Nee. Die totale budgettaire tabel betreft de maatregelen, de ombuigingen, de intensiveringen en de lasten in het totaal voor de tekortreducerende maatregelen. Daarin is in beeld gebracht hoe wij in totaal komen aan 18 mld. en structureel aan 25 mld. Dan heb je ook nog de intensiveringen. Als de heer Braakhuis, of de heer Koolmees ... Ik begrijp dat zij gelijkgezind zijn. De heer Koolmees wil zich nooit in het linkse blok manifesteren, maar doet dat toch altijd de facto wel.

De **voorzitter**:

Ik verzoek u om Kamerleden niet uit te lokken om naar de interruptiemicrofoon te gaan. Ik stel voor dat u verdergaat met uw beantwoording en ik verzoek u tot een afronding te komen.

Minister **De Jager**:

Ik doe mijn best. Het zijn tabellen die heel ver uit elkaar liggen, dus wij moeten even goed de aansluiting zien. De maatregelen die in de tabel totaal budgettair staan, zijn de tekortreducerende maatregelen. Die laten wij zien in die tabel. Over de financieringsverschuiving, terugbetalingen cure en care, heb ik het al eerder gehad. In mijn

brief heb ik de financieringsverschuiving ook aangegeven. Die eigen bijdragen zijn inderdaad teruggedraaid. Het kabinet heeft dat gedaan omdat in de MLT de technische veronderstelling is gedaan, in maart 2010, dat bij stijgende zorguitgaven in de toekomst de eigen betalingen ook fors zouden stijgen. Dat was echter geen beleid. Je gaat uit van een beleidsarm scenario en dit was nog geen beleid. Het kabinet zette in die budgettaire tabel het effect van zijn beleid af tegen de werkelijkheid zoals u en ik en de burger op straat die kennen. Daar vroeg de heer Plasterk in zijn inbreng, volgens mij terecht, naar. Je moet ook kunnen zien wat het kabinetsbeleid doet. In die tabel totaal budgettair is goed te zien wat het kabinetsbeleid doet ten opzichte van een beleidsarm scenario. Het kabinet heeft dat overigens ook nooit onder stoelen of banken gestoken. Die cijfers zijn altijd transparant geweest. Er wordt zelfs naar verwezen in de bijlage van het regeerakkoord. De heer Braakhuis verwijst nu niet alleen letterlijk naar CPB-doorrekeningen, maar zelfs naar de bijlage van het regeerakkoord. Wij zijn er dus altijd transparant over geweest. Er is dus niets vreemds aan de hand. De enige die hier "voodoo economics" lijkt te bedrijven, is dan toch de heer Koolmees.

De **voorzitter**:

Ik geef de heer Braakhuis het woord voor een laatste interruptie.

De heer **Koolmees** (D66):

Voorzitter, ik word een aantal keer aangesproken. Mag ik nog één keer?

De **voorzitter**:

Een laatste keer dan. Maar dan houden wij geen tweede termijn.

De heer **Koolmees** (D66):

Ik ga terug naar het basispad van de heer Van Dijck. De heer Van Dijck en de minister gaven net aan dat zij ervoor hebben gekozen om niet, conform het basispad van het Centraal Planbureau, € 775 eigen risico te rekenen. Dat begrijp ik. Dat is een politieke keuze. Daar ben ik het helemaal mee eens. De heer Teulings was hier laatst op bezoek en vertelde dat het CPB die € 775 eigen risico in de middellangetermijnsom, het basispad, heeft gezet om te voorkomen dat de lasten stijgen. Dit kabinet heeft besloten om dat eigen risico van € 775 niet in te voeren. Zoals de heer Braakhuis net al heeft gezegd, resulteert dat in 4,9 mld. extra uitgaven die terugkomen in de zorgpremies en in het lastenbeeld. Dat heb ik proberen aan te tonen in mijn verhaal. De minister heeft het inderdaad netjes opgeschreven in zijn financiële bijlage, maar hij heeft het niet meegeteld. Dat is de kritiek die ik heb op het kabinet. Het is netjes opgeschreven, maar niet meegeteld.

Minister **De Jager**:

Dank voor het compliment dat wij alles netjes hebben opgeschreven en transparant hebben gemaakt. Daarmee zijn wij in elk geval veel verder dan de kritiek die de heer Koolmees indertijd heeft geuit in de media. Ik ben niet bij het gesprek met de heer Teulings geweest. Hij heeft blijkbaar gezegd dat de lasten dan niet stijgen. Opvallend genoeg is juist bij het CPB het eigen risico wel onderdeel van de microlastenontwikkeling. Dan is wat de heer Plasterk betoogt juist: of je nu door de hond of door

De Jager

de kat wordt gebeten, of je meer eigen risico hebt of iets anders.

De voorzitter:

Ik verzoek de minister niet in te gaan op interrupties die zonder microfoon worden geplaatst. Ik verzoek hem in te gaan op wat de Kamerleden in hun inbreng aan de orde heb gesteld en stel voor dat hij gaat afronden.

Minister De Jager:

De heer Plasterk vraagt of burgers ombuigingen in hun lasten voelen. Als het eigen risico hoger wordt, voelen burgers dat natuurlijk ook. Het is echter consistent beleid. Wij hebben altijd een andere lastendefinitie gehanteerd, ook in de tijd waarin partijgenoten van de heer Plasterk het ministerie van Financiën hebben bezet. Om beleid te kunnen maken, tellen wij het eigen risico of een bezuiniging op het collegegeld waardoor het collegegeld hoger is, niet als lastenverzwaring. Het CPB verschilt hier soms van. Ik neem aan dat het CPB niet de bezuiniging op het collegegeld als lastenverzwaring telt, maar wel het eigen risico. Wij tellen dat niet mee, omdat je anders beleidsmatig de vreemde situatie krijgt dat je een verhoging van het eigen risico als bezuiniging elders in het lastenkader zou moeten weggeven. Dat is voor het EMU-saldo neutraal. Wij hanteren daarin een duidelijke lijn, die altijd consistent is geweest. De definities die wij gebruiken, verschillen op een aantal punten met die van het CPB, maar wij brengen dat altijd in de berekening transparant tot uitdrukking. Dat was hiervoor ook altijd zo en dat heeft goede gronden.

De heer Braakhuis (GroenLinks):

Ik wil een definitief antwoord van de minister. Dat kan kort, want de vraag is ook kort. Wij stellen vast dat er een "terugdraai" van eigen betalingen is in de care en cure van 4,9 mld. De vraag is hoe die is opgevangen en waar toe die heeft geleid. Waar wordt dat geld weer teruggehaald? Wij spreken dan over een lastenverzwaring. Daar gaat het om. Als het een lastenverzwaring is, hoort die in de verzameltabel te worden meegenomen. De minister doet net alsof wij jokkebrokken zijn en alsof wij suggereren dat iets een lastenverzwaring is terwijl het dat niet zou zijn.

Minister De Jager:

Ik heb de Kamerleden zeker niet voor jokkebrokken uitgemaakt. Laten wij zeggen dat er misschien misverstanden zijn. Ik probeer die weg te nemen. In mijn brief van 9 mei 2011 staan heel duidelijk de verschillen, de aansluitingen tussen de verschillende definities en ook de financieringsverschuivingen die zijn gemaakt. Die stonden overigens ook in de Startnota. Ik begrijp niet dat de heer Braakhuis nu zegt dat we die eigen betalingen van € 750 eigen risico en de eigen betalingen in de AWBZ, die enorm waren, hadden moeten laten staan. Dat deed GroenLinks in haar programma ook niet. Alle partijen hebben dat gedaan, daarmee een lastenverzwaring op de koop toe nemend. Het kabinet rekent vervolgens vanuit een beleidsarm scenario. Dat heeft het consequent gedaan. Alles, ook de verschillen, worden echter wel in kaart gebracht.

De heer Plasterk (PvdA):

Ik denk dat het de mensen die thuis meekijken om eens interessante politiek te zien, duizelt. Wat wij horen, is echt een "Return of the nerds, deel 3". Voortdurend is de in-

druk gewekt dat het kabinet de overheid slanker en efficiënter zou maken en een heleboel zou veranderen. Het mag zo zijn dat de minister het duurder maken van de kinderopvang niet als lastenverzwaring boekt. De nonnetjes van de minister zullen er geen last van hebben, ook niet van de verhoging van het collegegeld, het verdwijnen van het openbaar vervoer in sommige steden in de Randstad en van het lager worden van de salarissen van leraren en politieagenten. Een groot deel van de bezuinigingen op de overheid komt echter bij de gewone mensen in de huishoudportemonnee terecht.

Minister De Jager:

Van begin af aan zijn wij daarin heel helder en open geweest. Voor alle partijen die bezuinigen geldt dat die natuurlijk worden gevoeld. Ook bezuinigingen op het overheidsapparaat en de bureaucratie worden gevoeld door de mensen. Uit grote studies blijkt echter dat belastingverhogingen over het algemeen veel verstorerder zijn dan bezuinigingen op de uitgavenkant. Soms voel ik in ieder geval bij de PvdA-fractie dat dit zo'n beetje hetzelfde is en dat je volgens haar net zo goed de belasting kunt verhogen en net nog wat meer kunt uitgeven. Dat is niet zo. Ook in economische termen is een belastingverhoging veel verstorerder. Als je kijkt naar de tekortreducerende maatregelen die dit kabinet neemt als onderdeel van de 18 mld., zie je dat het overgrote deel uit bezuinigingen bestaat.

De heer Plasterk (PvdA):

Een premieverhoging is iets anders dan een belastingverhoging, net als een verhoging van het collegegeld of van de te betalen bedragen voor diensten die eerder anders werden verstrekt. Toch voelen die voor burgers net als een lastenverzwaring. Dat is mijn punt.

Minister De Jager:

Dat is feitelijk natuurlijk niet helemaal juist, want het gaat niet op dezelfde manier, maar ik begrijp wel wat de heer Plasterk zegt, dus dat er ergens, linksom of rechtsom wel iets wordt gevoeld als je maatregelen neemt. Dat is inderdaad absoluut altijd zo. Ik probeer dan ook de hele tijd aan de heer Koolmees uit te leggen dat het soms niet zo veel uitmaakt of je door de hond of door de kat wordt gebeten, als het maar op de economisch meest verstandige manier gebeurt. Wij doen dat door zo'n 90% van de tekortreducerende maatregelen van de 18 mld. als bezuinigingen in te boeken en een relatief klein deel als lastenverzwaringen.

De heer Plasterk heeft gevraagd of de inkomensverdeling niet slechter wordt. Ten eerste rijst daarbij de vraag wat je slechter vindt. De een vindt iets slechter wat de ander beter vindt en ten tweede ga ik daar niet over, dus dat is makkelijk geantwoord. Zoals ik vaker doe, verwijs ik ook dit keer de heer Plasterk naar de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Hij gaat daarover. Daarom geef ik nooit antwoord op vragen op zijn terrein.

Mevrouw Blanksma heeft gevraagd of we op koers liggen. Op die concrete vraag is het antwoord ja. Ik heb aangegeven dat we twee keer per jaar, op Prinsjesdag en op Verantwoordingsdag, in de Bezuinigingsmonitor zullen rapporteren, zodat de Kamer heel goed de vinger aan de pols kan houden en kan verifiëren of de uitvoering van het totale pakket op koers ligt. Tegen de oppositiepartijen zeg ik ook dat soms op verzoek van juist die partijen bepaalde maatregelen zijn uitgesteld. Ik noem als voorbeeld

De Jager

het uitstel met zes maanden van de verhoging van de btw op theaterkaartjes en het uitstel met twee maanden van de assurantiebelasting. Een aantal maatregelen wordt dus uitgesteld, maar dat halen we structureel allemaal weer in, dus structureel komt het allemaal weer goed. Om die reden lijkt het soms wel of we achterlopen. Structureel is dat dus niet het geval, maar op een bepaald moment in een lopend jaar kan dat wel het geval zijn. Het zou gek zijn als de oppositie ons dat tegenwierp, want dat is juist de uitgestoken hand die wij haar hebben beloofd. De oppositie zegt soms: met een minderheidskabinet willen wij dit nu even iets later doen. Dan komt het kabinet dat met haar overeen, al zal dat er steeds op letten dat het structureel de tekortreducerende maatregelen haalt. Het kabinet mag er niet op worden afgerekend dat zij soms naar de oppositie luistert en op haar verzoek even iets temporeert. Dat doet zij juist als onderdeel van de uitgestoken hand.

De heer Bashir vraagt of in kaart kan worden gebracht met hoeveel de lasten worden verhoogd door een verlaging van de persoonsgebonden budgetten. Dat is een bezuiniging. Houden wij rekening met de gemeentelijke lasten? Ja, dat is onderdeel van het lastenkader. Als die meestijgen, worden die gecompenseerd. Huurverhoging is natuurlijk geen lastenverzwaring; we maken huren juist veel meer marktconform. Verder begrijp ik dat de Kamer op 23 juni of in ieder geval in de loop van deze maand met de bewindslieden die erover gaan, over de persoonsgebonden budgetten debatteert, waarnaar ook de heer Braakhuis heeft gevraagd. De Kamer heeft dus nog genoeg gelegenheid om daarover met de verantwoordelijke minister en/of staatssecretaris te debatteren.

De heer **Bashir** (SP):

Voorzitter. Zo zie je maar weer hoe makkelijk het is om ergens een stickertje op te plakken. Er wordt gigantisch veel bezuinigd op de persoonsgebonden budgetten. Tegelijkertijd moeten mensen die anderhalf keer modaal verdienen, flink meer huur gaan betalen. Dat wordt hier allemaal als bezuinigingen neergezet, alsof mensen dat niet voelen. Mensen voelen dat juist heel erg als lastenverzwaring.

Vanochtend was hier in de Tweede Kamer een hoorzitting over de AWBZ. Daar zat ook iemand van het Centraal Planbureau bij. Aan deze persoon van het Centraal Planbureau werd de vraag voorgelegd of de 900 mln. aan bezuinigingen op het persoonsgebonden budget doorgerekend is door het Centraal Planbureau. Dat was niet het geval, luidde het antwoord. Op de vraag of het bedrag van 900 mln. gehaald zou worden, werd gezegd dat dit aan de hoge kant was. Waarom is niet aan het Centraal Planbureau voorgelegd of de bezuinigingen haalbaar zouden zijn?

Minister **De Jager**:

Op 23 juni is er een algemeen overleg met de bewindslieden van VWS. Zij zijn hiervoor verantwoordelijk. De Kamer raadpleegt doorgaans de verantwoordelijke bewindslieden, zodat directe interactie mogelijk is. Deze bewindspersonen kunnen antwoord geven op de vragen. Ik kan dat nu niet doen.

De heer **Bashir** (SP):

Ik vind dit een teleurstellend antwoord. Het is een antwoord van niets. Deze minister geeft aan de ene kant meer dan 600 mln. aan grote bedrijven en multinationals

in de vorm van een belastingverlaging. Dat geld wordt weggehaald bij mensen die het heel moeilijk hebben. Op hun persoonsgebonden budget wordt bezuinigd. Waarom is deze bezuiniging niet voorgelegd aan het Centraal Planbureau? Blijkbaar berusten deze bezuinigingen op nattevingerwerk. Als de bezuinigingen op het persoonsgebonden budget geen 900 mln. opleveren, kan de minister dan garanderen dat er niet weer geld wordt weggehaald bij de mensen die het toch al moeilijk hebben? Kan het geld niet ergens anders vandaan gehaald worden, bijvoorbeeld bij de bedrijven waaraan de minister graag cadeautjes uitdeelt?

Minister **De Jager**:

Ook de SP zal moeten accepteren dat als er een financiële overschrijding is, deze linksom of rechtsom gecompenseerd moet worden. Het kabinet staat voor deze financiële opgave.

Ik vind het verder kwalijk dat de heer Bashir zulke volstrekte onjuistheden poneert over 600 mln. aan lastenverlichtingen bij grote bedrijven en multinationals die volgens de heer Bashir elders bezuinigd zou worden. Dit is ten eerste totale nonsens omdat er een scheiding is tussen inkomsten en uitgaven. Ten tweede bezuinigt dit kabinet 500 mln. op subsidies. We zullen nog precies bekijken hoe dit zal gebeuren. De heer Bashir had zich kunnen herinneren uit de tijd dat ik nog staatssecretaris was dat het mkb wat betreft de lastenverlichtingen een belangrijke plek had op mijn agenda. Ik heb door de introductie en verlenging van de mkb-tarieven de lasten van het mkb heel sterk verlaagd. Ik weet niet waar de heer Bashir het vandaan haalt dat het geld naar de grote bedrijven gaat. Dat staat nergens in het regeerakkoord. Hij moet het regeerakkoord nog maar eens goed lezen.

De heer **Bashir** (SP):

De minister zegt dat ik onwaarheden vertel, maar dat is pertinent onjuist. In het regeerakkoord staat dat de winstbelasting voor grote bedrijven en multinationals naar 24% gaat.

Minister **De Jager**:

Waar staat dat? Waar staat dat dit naar grote bedrijven en multinationals gaat?

De heer **Bashir** (SP):

De winstbelasting voor bedrijven die meer dan € 200.000 winst maken bedraagt op dit moment 25,5%. Dat wordt verlaagd naar 24%. Dit is een lastenverlichting van meer dan 600 mln. Dit staat ook in het regeerakkoord.

Minister **De Jager**:

De heer Bashir definieert een multinational of een groot bedrijf dus als een bedrijf dat meer dan € 200.000 winst maakt. Dat is niet juist. Ik denk dat de heer Bashir hierover maar moet debatteren met de staatssecretaris van Financiën, op wiens terrein dit onderwerp ligt.

De heer **Bashir** (SP):

Dan wil ik van de staatssecretaris horen dat het niet onjuist is wat ik vertel. De winstbelasting gaat namelijk wel degelijk naar 24%, waarmee meer dan 600 mln. gemoeid is.

De **voorzitter**:

Over dit punt is volgens mij voldoende gesproken.

De Jager

Minister De Jager:

Ik heb al duidelijk gemaakt dat er kennelijk een verschil van definitie is, aangezien de heer Bashir de lat voor multinationals en grote bedrijven ten onrechte bij € 200.000 legt.

De voorzitter:

De heer Bashir maakt nog een opmerking buiten de microfoon, waarop u maar niet moet ingaan, minister De Jager.

Minister De Jager:

Voor alle duidelijkheid – dit is misschien goed nieuws voor de heer Plasterk – de maatregel om villa's zwaarder te belasten, die ik heb ingevoerd toen ik staatssecretaris was, blijft gewoon volledig bestaan. Slechts de maatregel die controversieel is verklaard door de Tweede Kamer en die nooit is ingevoerd, wordt ook niet ingevoerd door dit kabinet. Dat betreft het bevrozen van de grens van 1 mln. waardoor niet alleen villa's maar in de toekomst ook huizen die veel kleiner zijn, zelfs gewone rijtjeswoningen, onder die belasting zouden vallen. Ik kan de heer Plasterk echter bevestigen dat de komende jaren het eigenwoningforfait blijft groeien. Die belasting wordt in stapjes doorgezet. Villa's met een reële waarde boven de 1 mln. blijven gewoon belast worden en zullen de komende jaren ook steeds hoger worden belast.

De heer Plasterk (PvdA):

De maatregel die destijds door de uitstekende staatssecretaris van Financiën de heer De Jager was ingevoerd, was nou juist dat die grens de komende jaren niet zou meegroeiën, waardoor binnen tien jaar huizen die nu 7,5 ton waard zijn ook aan die grens zouden komen. Dan hebben we het nog steeds over heel dure huizen. Dit was een sociale maatregel die de staatssecretaris zei te nemen opdat rijke mensen ook wat zouden bijdragen aan de crisis. Dat heeft de minister van Financiën de heer De Jager nu teruggedraaid.

Minister De Jager:

Nee, voorzitter. Ten eerste is die maatregel dus niet echt ingevoerd, want het wetsvoorstel dienaangaande is controversieel verklaard door de Kamer. Ten tweede stopt het niet bij € 750.000. Uiteindelijk groeit het door naar huizen van € 200.000 of € 300.000. In de toekomst groeit het gewoon door.

Hiermee ben ik aan het einde gekomen van mijn betoog. Ik dank de leden nogmaals voor hun inbreng. Ik hoop dat ik, ondanks het verwarrende karakter van deze discussie, toch iets meer licht heb kunnen laten schijnen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

Dank u wel. Hiermee zijn we gekomen aan het einde van dit debat. Ik schors de vergadering enkele minuten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.